

תוכן העניינים

ט	פתיחה
יא	רשימת הקיצורים
1	פרק ראשון: חלום או מציאות?
1	1. טיעון החלום
8	2. ידיעה והוכחה, זיהוי וסימן
11	3. מתמטיקה ופילוסופיה
18	4. פסליו הכבולים של דִּיֶדְאָלוֹס
22	5. הענף עליו אנו יושבים
26	פרק שני: דטרמיניזם וחופש הרצון
26	1. הבעיה: או... או... ?
	2. שני ניסיונות מתולדות הפילוסופיה להתמודד
30	עם הבעיה
35	3. על טבע הרצון החופשי
47	4. הפתרון: גם וגם
51	5. חופש מול אקראיות
59	פרק שלישי: מרחק
59	1. מדידה ומרחק

- 70 2. גופים קשיחים
- 76 3. גבולות הדיוק: אידיאל וממשות

פרק רביעי: בריאה מול אבולוציה

- 85 1. הטיעון מן התכנון
- 90 2. הטיעון מן התכנון והדתות ההיסטוריות
- 92 3. הפגם העקרוני בטיעון מן התכנון
- 95 4. עקרונות האבולוציה באמצעות בררה טבעית
- 98 5. יתרונות ההסבר האבולוציוני
- 104 6. הדת ותורת האבולוציה באמצעות בררה טבעית

פרק חמישי: על הפילוסופיה

- 108 1. כורסת הפילוסוף
- 108 2. הבנה מול ידיעה
- 122 3. פילוסופיה ומדע
- 126 4. ארמונות הערפל והמרחב הפתוח

מפתח

133

פתיחה

בספר זה אני מציע לקוראים התנסות בעיון פילוסופי. הנושאים שבהם בחרתי לדון הם מבין אלה המעסיקים את הפילוסופיה מראשיתה: טיעון החלום, חופש הרצון, טבע המרחב, הטיעון מן התכנון, טבע הפילוסופיה.

הספר כתוב כך שיהיה נגיש לכל קורא אינטליגנטי, אך יחד עם זאת ניסיתי לפתח את הדיונים כך שגם קורא הבקיא בפילוסופיה ימצא בהם עניין וחידוש. כמו כן אין הספר כתוב כספר לקורס מבוא: לא ניסיתי לספק לקוראים סקירה של הדעות בנושאים עליהם כתבתי, סקירה שמטרתה לשמש בסיס להרחבת ההיכרות עם הדיונים העכשוויים בתחום (מסיבה זו גם הרשיתי לעצמי לצמצם בהפניות). מטרתי הייתה שהדיונים בספר יהיו בעלי עניין וערך בפני עצמם, וכי הטענות שייטענו בהם יהיו משעותיות ויעוררו את הקורא למחשבה ביקורתית.

איני חושב שהפילוסופיה צריכה להיות שיטה גדולה אחת, החל מהלוגיקה וכלה בפילוסופיה הפוליטית ובאסתטיקה. לפיכך דיונים פילוסופיים שונים אינם חייבים להיבנות זה על גבי זה או להיות תלויים הדדית. בהתאם לגישה פילוסופית זו, כתוב כל אחד מארבעת הפרקים הראשונים בספר כיחידה עצמאית. אולם יש, כמובן, דמיון בין אופי הדיונים

הפילוסופיים השונים; על כך אני עומד בפרק האחרון, על טבע הפילוסופיה, המשתמש בדיונים הקודמים כדוגמאות. לספרות המקצועית בפילוסופיה ערך רב, אך לחיבורים הנגישים לקהל הקוראים הרחב יכול להיות ערך פילוסופי לא פחות. ואמנם, רבות מהיצירות הפילוסופיות המשמעותיות ביותר הן מהסוג האחרון. בכך שונה הפילוסופיה מרוב תחומי המחקר. נוסף על כך, כפי שאפשר להסיק מהפרק האחרון בספר, הרבה מההיות המרכזיות שמעסיקות את הפילוסופיה יכולות להתעורר אצל כל אדם חושב מתוך התחבטויות מושגיות; ראוי, לפיכך, שהן יפתרו בדיון הנגיש לאדם כזה, ואף סביר שהדבר אפשרי. כל אלה היו לנגד עיניי בכתיבת הספר. את מידת הצלחתי ישפוט הקורא.

חנוך בן-ימי

בודפשט, 2012